

der er Hovedafsnittet i Svenstrupbogen, her er blevet behandlet i et Kapitel paa blot 20 Sider. Dette er selvfølgelig noget, der kun kan lægges Redaktionen og ikke Forfatteren til Last. Sv. Aakjær sidder inde med en saa intim Føling med det Materiale, der tjener til Belysning af vore ældre Landboforhold, at han utvivlsomt kunde have faaet noget udmærket ud af dette Afsnit, naar han blot havde faaet Lov til at gøre det passende fyldigt og langt. Det ses tydelig, at det ikke har manglet ham paa de fornødne Kilder. Saa knapt og skitsemæssigt som hans Kapitel nu er blevet, giver det i Virkeligheden ikke den tilstrækkelige Begrundelse for de anerkendende Ord, han sluttelig fremfører om Rosenkrantzernes forstandige og dygtige Godspolitik og om deres Omsorg for deres Bønders Vel. Men den Opgave at underbygge en saadan Dom over en af de allerældste danske Adels- og Godsejerslægter, burde den ikke være løst ved et saadant Værk?

Der skal her intet siges til Forklejnelse af de vistnok fyldestgørende Afsnit om Rosenholms Bygningshistorie, om Hornslet Kirke og om Inventaret paa Rosenholm, der skyldes henholdsvis Vilh. Lorenzen, Chr. Axel Jensen og Hans Rosenkrantz, men det skal fastslaas, at som Hælhed er Bogen om Rosenholm meget langtfra at være det Mønster til Efterligning, som Bogen om Svenstrup ubetinget er.

*Hans Jensen.*

Valdemar Vedel har i sin Bog: *Firsernes Førere. Karakteristiker og Kritiker.* (Kbh. 1923) samlet en Række Avis- og Tidsskriftartikler og Taler, der spænder lige fra 1896 til 1920. De giver Udsnit af hans efemere litterære Virksomhed i det meste af hans Manddom, og de vil lette den Arbejdet, der engang skal fastslaa hans Stilling i Danmarks Aandsliv. Han har kaldt Bogen »Firsernes Førere«, skønt han følger de Mænd, han skildrer, baade tilbage før Firserne og frem efter dem; Grunden er vel den, at det er sin egen første Ungdoms Førere, han fortæller om, den Ungdom, der laa indenfor Firsernes Spand af Tid. Nogen Firsernes Aandshistorie maa man ikke vente at finde; der er Bidrag til den som til hans egen aandelige Genesis, men gennemgaaende er Emnerne set i flere Decenniers Lys, det er en Række Længdesnit af førende Personligheders Brydning med og i dansk Liv. Hovedafsnittene angaar Ibsen og Brandes, i mindre Kapitler behandler Vedel sine egne Studenterminder, Strindberg, Bjørnson, Høffding og Pingel. For den, der ikke vaagen har oplevet den sidstnævntes offentlige Virksomhed, vil det synes sært at regne ham blandt Firsernes Førere, men Vedel har vel gjort det med beraad Hu. Han, der paa Bogens første Blad maler sin Ung-

doms stille Stunder i Studerekamret, blev vel, med sin nervøse Receptivitet og sin intense Forstaaelsvillie overfor Livet, som Kultur altid Stuens Mand; hans Evne til at læse og lytte er ualmindelig, og over hans skiftende Indtryk spores det »usynlige Fugletræk« fremefter, som Høffding taler om. Paa dette usynlige, den levende Personligheds og Tankeverdens desværre dødelige Herskerevne maa vel Pingels Førerskab bero. Des mere haandgribeligt er den Dag i Dag Ibsens og Brandes'. Der vil her for den almindelige Aandshistoriker være Grund til at fremhæve Afsnittet »Ibsen og Danmark«. I vor egentlige Historie har vist nok Bjørnson sat stærkere Spor end Ibsen, men der er ikke Tvivl om, at f. Eks. »Kejser og Galilæer«, »Brand«, »De unges Forbund«, »En Folkefjende« og »Et Dukkehjem« har formet adskillige Tanker om Magt og Ret, Tro og Villie. Vedels Behandling af Spørgsmaalet er, som naturligt, overvejende litteraturhistorisk, men han forsøger ogsaa at drage Linierne for Ibsen-Forstaaelsen ude i Folket, et Forsøg, der burde føres videre. — Vedels Behandling af Georg Brandes er mere en psykologisk Analyse end en litteraturhistorisk Undersøgelse. Han er, i hvert Fald i Bogen her, ikke naaet til den Statusopgørelse, som nu staar paa andetsteds. Med saa meget mere Udbytte kan hans Ord læses. De giver Bidrag baade til den ene og den anden Side af den Undersøgelse, omfattende og fordringsfuld, der engang maa komme, naar Kræfterne er der: hvad var det, Brandes vilde slaa itu i 1870, hvormeget var det værd, og hvad satte han i Stedet? Et Svar herpaa kan ikke gives endnu, og det er maaske her som ellers Valdemar Vedels største Ære, at han ikke slaar noget fast med Firtommersøm.

*Poul Engelstoft.*

Museumsinspektør Hugo Matthiessen har i 1924 til sin snart lange Række kulturhistoriske Studier over danske Byer og dansk Byliv føjet en ny lille Bog: *Københavnske Gader 1728—95*.

Emnet er det københavnske Gadebillede, som det formede sig i Tiden mellem de store Brande, Synspunktet Brydningen mellem gammelt og nyt, mellem den middelalderlige Tradition og nyere Tidens Livsformer, mellem Renæssancen og Barokken paa den ene Side, Empiren paa den anden, mellem Befolkningens Konservatisme og Myndighedernes Trang til Reformer. Alle Sider af Gadebilledet skildres i livlige og hurtige Træk, Gadernes Form saavel som Husenes Ydre med deres snurrige Altaner og Karnapper, deres Udsmykning med Farver og Figurer, med Skilte og Vejrhænder. Om Gadernes Pløje faar man Besked, om deres slette Brolægning og umulige Afløbsforhold. Bogen skildrer